

De Koninklijke Marechaussee in mei 1940

Reeks artikelen over de geschiedenis van het Wapen, deel XIV

Door dr. J.P.E.G.Smeets

In de vroege ochtend van 10 mei 1940 vielen Duitse troepen, zonder oorlogsverklaring, over de volle breedte van de oostgrens ons land aan. Om het verrassingseffect van de invasie te vergroten gebruikten de Duitsers parachutisten en luchtlandingstroepen in de omgeving van Den Haag en Rotterdam en de Moerdijkbruggen. De grensbrigades van de Koninklijke Marechaussee waren vóór de 10de mei al een aantal maanden in een verhoogde staat van paraatheid omdat op 1 september 1939 Duitsland Polen was binnengevallen en daarmee de Tweede Wereldoorlog ontketend had. Naast de reguliere grensbeveiliging kregen de brigades de taak zoveel mogelijk informatie te verzamelen over wat zich aan de

Leden van het Korps Politietroepen en van de Marechaussee staan aan de kade bij het aanmeren van de Prinses Beatrix in de haven van Brest

andere kant van de grens afspeelde. Deze informatie kwam meestal samen op het bureau van de brigadecommandant die het via de daarvoor bestemde kanalen verder leidde.

In het verlengde van het inlichtingenwerk kregen een aantal brigades langs de oostgrens een radio-installatie. Het ging hier feitelijk om een zender die bij een eventuele inval van de Duitsers een waarschuwingsbericht -code Storm uit het Oosten- naar Den Haag moest verzenden. De regering kon zo binnen de korst mogelijke tijd op de hoogte kon worden

gebracht dat de vijandelikheden met Duitsland waren begonnen. Nadat dit waarschuwingssignaal was gegeven, moesten de marechaussees de zender vernielen zodat deze niet in de handen van de vijand zou vallen. Hoewel er zich dus relatief veel personeel van de Koninklijke Marechaussee in de oostelijke provincies bevond, was het niet de bedoeling deze mannen als gevechtstroepen te gebruiken. De legerleiding oordeelde dat het veel zinvoller zou zijn hen na het begin van de inval naar het westen te laten uitwijken, waar zij andere waardevolle diensten zouden kunnen verrichten. Al in de laatste helft van 1939 waren er plannen ontwikkeld met betrekking tot een eventuele terugtocht van het daartoe aangewezen personeel. Voor de verschillende divisies werd vastgesteld waar de marechaussees geconcentreerd zouden worden.

Voorals marechaussees en onderofficieren van de Ie Divisie, die hoofdzakelijk in Noord-Brabant gestationeerd was, kwamen in aanmerking. In de vroege ochtend van de 10de mei werden de plannen ten uitvoer gebracht en trokken marechaussees per fiets, motor, auto en met gerekwireerde voertuigen naar het westen. Uiteraard ging dit met allerlei problemen gepaard. De Duitsers rukten in snel tempo op en hun vliegtuigen bombardeerden en beschoten alles wat zich op de wegen bewoog. Voor een aantal marechaussees liep het zeer slecht af. Een voorbeeld hiervan vormen opperwachtmeester A. Evertse en de marechaussee J. van den Berg. Beide mannen behoorden tot de brigade Sittard en hadden opdracht zich naar Maastricht te begeven. Terwijl zij in zuidelijke richting langs het Julianakanaal reden, stuitten zij op wat een Nederlandse infanterist leek. Niets bleek

De Koninklijke Marechaussee in mei 1940

Reeks artikelen over de geschiedenis van het Wapen, deel XIV

Door dr. J.P.E.G.Smeets

echter minder waar. Het bleek een Duitser in Nederlands uniform die direct zijn pistool trok en Van den Berg door zijn bovenbeen schoot. Totaal verbluft probeerde Everste zich met zijn pistool te verdedigen, maar hij werd door de Duitser in het hoofd geschoten.

Opperwachtmeester Everste stierf na een doodsstrijd van enige minuten. Van den Berg werd krijgsgevangen gemaakt en bleef zijn verdere leven invalide. Niettegenstaande de vele problemen en moeilijkheden wisten de meeste marechaussees aan hun opdracht tot uitwijken gevolg te geven. Van een nieuwe inzet als politiemannen achter het front kon echter geen sprake zijn. De Duitse opmars verliep zo snel dat er permanent verder teruggetrokken moest worden. Uiteindelijk bevonden zich een kleine 300 marechaussees in het Zeeuwse Sluis waar zij nieuwe orders hoopten te krijgen. Op 16 mei kregen zij gezelschap van 75 leden van het Korps Politietroepen. Kort daarop kregen deze mannen de opdracht om naar België en Frankrijk te vertrekken. Er was nu een odyssee begonnen die pas na vijf jaar zou eindigen.

Laatste gevecht aan de Grebbelinie: Huzaren en Marechaussees verdedigen het viaduct te Rhenen

